

Innst. O. nr. 60

(2008–2009)

Innstilling til Odelstinget frå justiskomiteen

Ot.prp. nr. 28 (2008–2009)

Innstilling frå justiskomiteen om lov om endringer i bilansvarslova (obligatorisk forsikringsdekning av skadevolderens oppreisningsansvar)

Til Odelstinget

SAMANDRAG

I proposisjonen foreslår Justis- og politidepartementet enkelte endringer i bilansvarslova. Forslaget til endringer går ut på å innlemme skadevolderens personlige oppreisningsansvar i den obligatoriske forsikringsdekningen etter bilansvarslova. Det vises til at EFTA-domstolen i en rådgivende uttalelse fra juni 2008 (Nguyen v. Norge) la til grunn at det er i strid med EUs motorvognforsikringsdirektiver å unnta oppreisning fra forsikringsdekningen.

Bilansvarslova har regler om utmåling av erstatningen som skal svares av det forsikringsselskapet som motorvognen er forsikret i. Utgangspunktet er at utmålingen skal skje etter alminnelige erstatningsregler. Det følger imidlertid av bilansvarslova at bestemmelsen om oppreisningserstatning i skadeserstatningsloven ikke gjelder for forsikringsselskapets ansvar. Oppreisningserstatning er med andre ord et personlig ansvar for skadevolderen og kan kun gjøres gjeldende overfor denne.

I september 2006 ble staten v/Justis- og politidepartementet saksøkt for Oslo tingrett. Bakgrunnen for dette var at en skadelidt etter en trafikkulykke som følge av den personlige skadevolderens manglende økonomiske evne til å dekke kravet ikke fikk utbetalt tilkjent oppreisningserstatning.

Den skadelidte anførte som saksøker for Oslo tingrett at det er i strid med EUs motorvognforsikringsdirektiver å unnta oppreisning fra den obligato-

riske forsikringsdekningen etter den norske bilansvarslova.

Oslo tingrett besluttet å innhente en rådgivende uttalelse fra EFTA-domstolen i anledning saken. I en rådgivende uttalelse fant EFTA-domstolen at de norske reglene som unntar oppreisningserstatning fra den obligatoriske bilansvarsforsikringsordningen, var uforenlige med EØS-retten, og at dette bruddet på EØS-retten var tilstrekkelig kvalifisert til å kunne utløse erstatningsansvar for den norske stat.

Departementet viser til at det kan anføres hensyn både for og mot en endring av bilansvarslova slik at oppreisningserstatning blir omfattet av forsikringsordningen. Etter EFTA-domstolens rådgivende uttalelse står imidlertid spørsmålet i en annen stilling. På bakgrunn av uttalelsen finner departementet det nødvendig – uavhengig av hvilke vurderinger man gjør av hensynene for og imot – å foreslå endringer i bilansvarslova slik at oppreisningserstatning omfattes av forsikringsordningen.

Når det gjelder den nærmere utformingen av en oppreisningsregel i bilansvarslova, tar departementet utgangspunkt i at direktivene krever at ethvert erstatningsansvar som etter nasjonal rett måtte oppstå med hensyn til bruk av motorvogner, skal omfattes av den obligatoriske forsikringsordningen. Dette innebærer etter departementets syn at det er oppreisningsansvaret, slik det er utformet i norsk rett, som skal dekkes av forsikringen. De alminnelige vilkårene for oppreisningsansvar kan dermed også legges til grunn overfor forsikringsselskapene. Departementet foreslår etter dette at oppreisningserstatning skal kunne kreves dekket etter lovens obligatoriske forsikring i den utstrekning skadevolderen oppfyller vilkårene – herunder skyldkravene – for oppreisningsansvar etter bestemmelsen i skadeserstatningsloven.

Forslaget vil medføre økte kostnader til erstatningsutbetaling for forsikringsselskapene og de som

er fritatt fra forsikringsplikten etter loven, altså først og fremst staten. For forsikringsselskapene må lovforslaget videre påregnes å få konsekvenser for beregningen av forsikringspremiene som vil bli innkrevd fra dem som plikter å tegne forsikring etter loven. Dette må imidlertid ses i sammenheng med at skadevoldernes regressansvar vil øke tilsvarende som forsikringsselskapenes utbetalingsplikt. Det er da først og fremst i de tilfellene hvor skadevolderen ikke har betalingsevne, at tapet blir endelig plassert hos forsikringsselskapet. At denne risikoen for skadevolderens manglende betalingsevne overføres fra skadelidte til forsikringsselskapene, innebærer en styrking av skadelidtes muligheter til å få dekning for sitt krav.

Selv om det hefter usikkerhet ved enkelte elementer i beregningsgrunnlaget, og det må tas forbehold for at premieberegningen også vil kunne bestå av andre beregningskomponenter enn utbetalingsrisikoen, antar departementet at lovforslaget ikke vil medføre noen vesentlig økning av premienivået.

Lovforslaget antas ikke å få nevneverdige administrative konsekvenser for det offentlige. Det må derimot påregnes at vurderingen av oppreisningskravene vil fordre en noe mer omfattende saksbehandling i forsikringsselskapene.

MERKNADER FRÅ KOMITEEN

Komiteen, medlemene frå Arbeidarpartiet, leiaren Anne Marit Bjørnflaten, Thomas Breen, Ingrid Heggø og Hilde Magnusson Lydvo, frå Framstegspartiet, Jan Arild Ellingsen, Solveig Horne og Thore A. Nistad, frå Høgre, Elisabeth Aspaker og André Oktay Dahl, og frå Sosialistisk Venstreparti, Akhtar Chaudhry, er samd i dei føreslegne endringane i bilansvarslova slik at oppreisingserstatning vert omfatta av forsikringsordninga. Motorvognforsikringsdirektiva er allereie gjennomført i norsk rett. EFTA-domstolen la i ei rådgevande utsegn 20. juni 2008 (Nguyen v. Noreg) til grunn at det er i strid med EU sine direktiv om motorvognforsikring å holde oppreising utanfor forsikringsdekninnga. Justisdepartementet har etter dette sett det nødvendig å foreslå endring av bilansvarslova for å brin-

ge norsk rett i samsvar med EØS-retten. Komiteen sluttar seg til dette.

Komiteen er kjend med at denne endringa kan medføre auka forsikringspremie for forsikringstakarane som følgje av auka utbetalningar frå forsikringsselskapa. Anslaget for auka premie er på ca. kr 26 pr. år pr. forsikring. Forsikringsselskapa vil i fleire tilfelle kunne inndrive utbetalingskostnaden ved regresskrav mot skadevolderen, og det er først og fremst i dei tilfella skadevolderen er utan betalingsevne, at tapet blir endeleg plassert hjå forsikringsselskapet.

Komiteen har ingen ytterlegare merknader.

TILRÅDING FRÅ KOMITEEN

Komiteen har elles ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Odelstinget til å gjere følgjande

vedtak til lov

om endringer i bilansvarslova (obligatorisk forsikringsdekning av skadevolderens oppreisningsansvar)

I

I lov 3. februar 1961 om ansvar for skade som motorvogner gjer (bilansvarslova) gjøres følgende endringer:

§ 4 nytt annet punktum skal lyde:

Oppreising for ikkje økonomisk skade fell likevel berre inn under trygdelaget sitt ansvar når skadevolderen fyller vilkåra for ansvar etter lov 13. juni 1969 nr. 26 om skadeserstatning § 3-5.

§ 6 annet ledd oppheves.

§ 6 tredje ledd blir nytt annet ledd.

II

1. Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.
2. Loven gjelder for skadetilfeller som inntreffer etter lovens ikrafttredelse.
3. I ett år fra denne lovs ikrafttredelse kan forsikringsselskapene kreve tilleggspremie som følge av denne endringsloven i den grad det ikke er tatt hensyn til dette ved den opprinnelige premieberegningen.

Oslo, i justiskomiteen, den 31. mars 2009

Anne Marit Bjørnflaten
leder

Ingrid Heggø
ordfører